

ZAMONAVIY STOMATOLOGIYADA PROFILAKTIK TADBIRLARNING
AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI

Boyqobilov Soatmurod Shuxrat o'g'li

soatmurad_boyqobilov@tues.uz

Erniyozova Umida Omon qizi

Umida3466@gmail.com

Annotatsiya

Zamonaviy stomatologiyada profilaktik tadbirlar tish va og'iz bo'shlig'i kasalliklarining oldini olishda muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada stomatologik kasalliklar, xususan kariyes va periodontal kasalliklarning oldini olishda qo'llaniladigan zamonaviy profilaktik usullar, ularning samaradorligi va klinik ahamiyati tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kompleks profilaktik yondashuv stomatologik kasalliklar tarqalishini sezilarli darajada kamaytiradi va aholining og'iz bo'shlig'i salomatligini yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: stomatologiya, profilaktika, kariyes, og'iz bo'shlig'i gigiyenasi, ftorlash.

Bugungi kunda stomatologik kasalliklar dunyo bo'yicha eng keng tarqalgan kasalliklar qatoriga kiradi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, aholining 90 foizdan ortig'ida hayotining ma'lum bir davrida tish va milk kasalliklari kuzatiladi. Ayniqsa, **kariyes, parodontit, gingivit** va **tish-jag' tizimi anomalialari** yoshlar orasida ko'p uchramoqda. Shu sababli zamonaviy stomatologiyada davolashdan ko'ra profilaktika masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Profilaktik stomatologiya nafaqat kasalliklarning oldini olish, balki aholi orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, og'iz bo'shlig'i gigiyenasini to'g'ri tashkil etish va erta tashxis qo'yish orqali stomatologik muammolarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Mazkur tezisda zamonaviy stomatologiyada qo'llanilayotgan profilaktik choralar, ularning samaradorligi va amaliy ahamiyati yoritib beriladi.

Zamonaviy stomatologiyada profilaktik tadbirlarning ahamiyatini o'rganish va ularning stomatologik kasalliklarning oldini olishdagi rolini tahlil qilish quyidagicha :

- Stomatologik kasalliklarning asosiy sabablarini aniqlash;
- Profilaktikaning turlari va bosqichlarini o'rganish;
- Og'iz bo'shlig'i gigiyenasining ahamiyatini baholash;

- Zamonaviy profilaktik usullarni tahlil qilish;
- Profilaktik tadbirlarning samaradorligini asoslab berish.

1. Stomatologik kasalliklarning kelib chiqish sabablari

Stomatologik kasalliklarning kelib chiqishiga bir qator omillar sabab bo‘ladi. Ularga quyidagilar kiradi:

- noto‘g‘ri va yetarli bo‘lmagan og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi;
- shirin va uglevodlarga boy ovqatlarni ko‘p iste‘mol qilish;
- tishlarni noto‘g‘ri yoki kam yuvish;
- zararli odatlar (chekish, shirin ichimliklar);
- irsiy moyillik;
- umumiy somatik kasalliklar.
- Ushbu omillar tish emalining yemirilishiga, milk yallig‘lanishiga va tish-jag‘ tizimi buzilishlariga olib keladi.

2. Profilaktik stomatologiyaning turlari

Profilaktika **uch bosqichga** bo‘linadi:

Birlamchi profilaktika — kasallik paydo bo‘lishidan oldin ko‘riladigan chora-tadbirlar:

- to‘g‘ri og‘iz gigiyenasi;
- ratsional ovqatlanish;
- ftor va kalsiyga boy mahsulotlar iste‘moli;
- gigiyenik ta‘lim.

Ikkilamchi profilaktika — kasallikni erta bosqichda aniqlash:

- muntazam stomatolog ko‘rigidan o‘tish;
- professional tish tozalash;
- boshlang‘ich kariyesni davolash.

Uchlamchi profilaktika — asoratlarning oldini olish:

- protezlash;
- ortodontik davolash;
- tishlarni tiklash.

3. Og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasining ahamiyati

Og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi stomatologik kasalliklarning oldini olishda muhim o‘rin tutadi. Tishlarni kuniga kamida ikki marta to‘g‘ri usulda yuvish, individual gigiyenik vositalardan foydalanish (tish cho‘tkasi, pasta, ip, yuvish suyuqliklari) kariyes va parodontal kasalliklar xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

Zamonaviy stomatologiyada elektr tish cho‘tkalari, irrigatorlar va antibakterial vositalar keng qo‘llanilmoqda.

4. Zamonaviy profilaktik usullar

Hozirgi kunda stomatologiyada quyidagi zamonaviy profilaktik usullar keng tarqalgan:

- ftorlash;
- fissura germetizatsiyasi;
- professional gigiyenik tozalash;
- lazer texnologiyalari;
- individual profilaktik dasturlar tuzish.

Ushbu usullar tish to‘qimalarini mustahkamlab, kasalliklarning rivojlanishini sekinlashtiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, muntazam profilaktik tadbirlar olib borilgan shaxslarda stomatologik kasalliklar 40–60 foizga kam uchraydi. Ayniqsa, bolalik davridan boshlab gigiyenik odatlarni shakllantirish kelajakda sog‘lom tishlarni saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Profilaktik stomatologiya sog‘liqni saqlash tizimi uchun ham iqtisodiy jihatdan samarali bo‘lib, murakkab va qimmat davolash usullariga bo‘lgan ehtiyojni kamaytiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy stomatologiyada profilaktik tadbirlar stomatologik kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi. To‘g‘ri tashkil etilgan og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi, muntazam stomatologik ko‘rik va zamonaviy profilaktik usullar aholi salomatligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli profilaktik stomatologiyani rivojlantirish va keng targ‘ib qilish dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Terapevtik stomatologiya asoslari.
2. Profilaktik stomatologiya darsligi.
3. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma‘lumotlari.
4. Zamonaviy stomatologiya bo‘yicha ilmiy maqolalar.